

Promotor: Prof. dr hab. Zbigniew Kuniewicz

Promotor pomocniczy: Dr Maria Wysocka-Orlik

Doktorant: mgr Luiza Jedlińska

Tytuł rozprawy doktorskiej: „Biznesowa ocena sytuacji i jej uregulowanie w kodeksie spółek handlowych”

Słowa kluczowe: business judgment rule, decyzja biznesowa, odpowiedzialność odszkodowawcza,

STRESZCZENIE

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest pogłębiona analiza polskiej regulacji prawnej odnośnie do zasady biznesowej oceny sytuacji na tle regulacji amerykańskiej oraz regulacji wybranych europejskich porządków prawnych w zakresie odpowiedzialności członków zarządu za szkodę wyrządzoną spółce w wyniku podjętej ryzykownej decyzji biznesowej.

Celem pracy jest wskazanie, jak należy rozumieć biznesową ocenę sytuacji uregulowaną w kodeksie spółek handlowych oraz określenie, jaką pełni ona funkcję w systemie prawa korporacyjnego. Istotne jest również zbadanie wpływu amerykańskiej koncepcji *business judgment rule* na rozumienie zasady biznesowej oceny sytuacji w prawie polskim.

W pracy przyjęto następujące tezy badawcze:

Po pierwsze, zasada biznesowej oceny sytuacji uregulowana w kodeksie spółek handlowych stanowi odrębną od amerykańskiej *business judgment rule* konstrukcję prawną, pełniącą jednak funkcję ochronną.

Po drugie, sposób wyrażenia zasady biznesowej oceny sytuacji w kodeksie spółek handlowych nie zapewnia takiego poziomu ochrony, jaki zapewnia amerykańska koncepcja *business judgment rule*.

Jako wniosek *de lege ferenda* w pracy zaproponowano następujące ukształtowanie regulacji prawnej odnoszącej się do zasady biznesowej oceny sytuacji: „członek zarządu (...) nie narusza obowiązku dołożenia staranności wynikającej z

zawodowego charakteru swojej działalności, jeżeli postępując w sposób lojalny wobec spółki, może racjonalnie zakładać, że działa w granicach akceptowalnego ryzyka biznesowego”.

Rozprawa doktorska składa się z czterech rozdziałów poprzedzonych wstępem oraz podsumowanych w zakończeniu.

Rozdział I poświęcono analizie modelowej koncepcji *business judgment rule*, która pomimo ukształtowania na gruncie amerykańskiej regulacji prawnej, wymaga odróżnienia od amerykańskiej koncepcji BJR oraz od amerykańskiej konstrukcji *business judgment rule*. Modelowa koncepcja *business judgment rule* odnosi się do ponadnarodowej funkcji, jaką regulacja prawna ma pełnić w systemie prawa korporacyjnego - funkcji *business judgment rule*. Amerykańska koncepcja *business judgment rule* stanowi zespół elementów, które łącznie wdrażają modelową koncepcję BJR do amerykańskiego porządku prawnego. Konstrukcja *business judgment rule*, to zaś wąsko rozumiana konstrukcja prawna będąca jednym z elementów - standardem kontroli - amerykańskiej koncepcji BJR.

W Rozdziale II zbadano różnorodne konstrukcje prawne realizujące funkcję *business judgment rule* w europejskich porządkach prawnych. Szerszej analizie poddano regulacje: zachodnioeuropejską - niemiecką oraz wschodnioeuropejską - litewską. Rozważania uzupełniono syntetyczną analizą konstrukcji prawnych realizujących funkcję BJR w następujących porządkach prawnych: austriackim, niderlandzkim, włoskim oraz szwedzkim. Celem przeprowadzonych rozważań było zbadanie wpływu krajowego otoczenia prawnego na kształt i funkcję koncepcji *business judgment rule* w europejskich porządkach prawnych.

Przedmiotem rozważań zawartych w Rozdziale III uczyniono regulację odpowiedzialności odszkodowawczej członków zarządu spółki kapitałowej (członków rady dyrektorów prostej spółki akcyjnej) zawartą w art. 293 § 1, 300¹²⁵ § 1 oraz 483 § 1 ksh. Punkt wyjścia badanej problematyki stanowi analiza relacji łączącej członka zarządu ze spółką. Określono charakter prawny stosunku członkostwa w zarządzie spółki kapitałowej, obowiązki z niego wynikające oraz charakter i przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej za ich naruszenie.

W oparciu o dokonane we wcześniejszych rozdziałach analizy modelowej koncepcji *business judgment rule* oraz koncepcji i konstrukcji BJR w porządku amerykańskim, a także w porządkach europejskich, Rozdział IV poświęcono zbadaniu, jak należy rozumieć zasadę biznesowej oceny sytuacji uregulowaną w kodeksie spółek handlowych? Przeprowadzono pogłębioną analizę art. 293 § 3, 300¹²⁵ § 2 oraz 483 § 3 ksh. Zbadanie poszczególnych elementów nowej regulacji prawnej pozwoliło na sformułowanie wniosku, iż zasadę biznesowej oceny sytuacji uregulowaną w kodeksie spółek handlowych należy odnieść wyłącznie do sądowej oceny decyzji menedżerskich dokonywanej z perspektywy *ex ante*, a nie z perspektywy *ex post*. Zasada biznesowej oceny sytuacji pełni funkcję ochronną wobec członków zarządu i podejmowanych przez nich decyzji menedżerskich w ograniczonym zakresie. Regulacja prawna odnośnie do odpowiedzialności odszkodowawczej członków zarządu spółki kapitałowej nie pełni funkcji ochronnej w stopniu zapewniającym tzw. „bezpieczną przystań”. Treść art. 293 § 3, 300¹²⁵ § 2 oraz 483 § 3 ksh kształtuje nie tylko konstrukcję zasady biznesowej oceny sytuacji. Wskazane przepisy odnoszą się również do innych elementów współkształtujących regulację odnośnie do odpowiedzialności członka zarządu za szkodę wyrządzoną spółce, mianowicie do przesłanek zawodowej staranności, których spełnienie podlega ocenie sądu. Regulacja prawna w zakresie odnoszącym się do sądowej oceny dochowania lojalności względem spółki oraz działania w granicach uzasadnionego ryzyka gospodarczego nie wspiera ochronnej funkcji wąsko rozumianej zasady biznesowej oceny sytuacji. Z tego względu zasada biznesowej oceny sytuacji jedynie w ograniczonym zakresie wspiera budowanie *good corporate governance*.

Rozprawę doktorską wieńczy podsumowanie, obejmujące wnioski końcowe odnoszące się do sformułowanych we wstępie tez badawczych.